

RO-IS
Sandra Danielsson
010-240 3686
sandra.danielsson@msb.se

Sammanställning av remissvar angående utkast på föreskrifter och allmänna råd om kommunala handlingsprogram

MSB fick vid årsskiftet bemyndigande enligt lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (LSO respektive FSO) att utfärda föreskrifter om innehåll och struktur i kommunala handlingsprogram. Utkast på sådana föreskrifter samt allmänna råd om detsamma remitterades 15 januari – 15 april 2021. Detta dokument sammanfattar de synpunkter som kom in samt hur de har omhändertagits.¹ Överväganden finns i konsekvensutredningen men i de fall de hör samman särskilt med remissvaren återges de sammanfattningsvis även nedan.

Generellt

I stort sett alla remissvar har innehållit positiva omdömen både om syftet med föreskrifterna och att föreskrifterna kommer och hur de rent generellt är utformade. MSB har också fått positiv feedback på att arbetet har bedrivits på ett öppet och inkluderande sätt, med utkast och dialog längs vägen. Det upplevs underlätta för kommunernas arbete med att anta nya handlingsprogram senast 1 januari 2022. Beslut om lagändring kom 21 oktober 2020 och bemyndigandet till MSB beslutades 28 oktober 2020. I samband med remissvaren på regleringen har även önskemål om fortsatt stöd i arbetet med både handlingsprogram och verksamheten i övrigt framförts.

Innehåll

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ LSO ska handlingsprogrammen innehålla skydd mot olyckor som kan leda till räddningsinsats. Flera remissinstanser har önskat att föreskrifterna skulle möjliggöra att få inkludera ytterligare innehåll i handlingsprogrammen än detta. De skulle önska att MSB:s föreskrifter enbart föreskriver om minimiinnehåll. De skulle i så fall vilja lägga till skydd mot andra olyckor än de som kan leda till räddningsinsatser och ibland även annat trygghets- och säkerhetsarbete.

Syftet med föreskrifterna är enligt propositionen till LSO bl.a. att få enhetligare och mer jämförbara kommunala handlingsprogram. Den föreskriftsrätt som MSB har fått innebär att föreskriva just om innehåll och struktur. Om det skulle gå att avvika från den genom att komplettera och inkludera annat innehåll skulle det motverka syftet. MSB förstår det positiva att hålla samman en kommuns trygghets- och säkerhetsarbete i ett och samma dokument, men menar att styrningen i LSO och FSO är tydlig. MSB poängterar dock i

---

¹ En mer detaljerad logg finns som underlag och har utgjort arbetsmaterial i arbetet, men kan användas om det finns detaljerade frågeställningar som önskas besvaras om särskilda svar.

handboken som MSB har tagit fram för att stödja kommunerna i deras arbete att vi ser positivt på ett sådant brett arbete, och att det exempelvis skulle kunna dokumenteras i olika program som tillsammans bildar en helhet på något sätt.

Kapitel, underkapitel och bilagor

Det har också kommit in synpunkter om att det bör finnas möjlighet att lägga till egna kapitel och/eller bilagor. Mot samma bakgrund som ovanstående har synpunkterna inte medfört några ändringar. Däremot har önskemålet om möjligheten att lägga till underkapitel medfört en ändring. Föreskrifterna är nu utformade så att detta går under den lägst föreskrivna kapitelnivån. Det är alltså inte möjligt att lägga till underkapitel i ett kapitel på en nivå, där det redan finns underkapitel (förutom när det gäller olyckstyper, där kommunerna ska fylla på med ev. egna olyckstyper utifrån sin lokala riskbild men det anges särskilt). Innehållet i underkapiteln ska följa det som föreskrivs för aktuellt kapitel.

Detaljeringsgrad

En återkommande synpunkt är att handlingsprogrammet behöver vara utformat på övergripande nivå för att kunna utgöra det politiska styrdokument som är tänkt. Samtidigt upplevs vissa paragrafer i föreskrifterna medföra för detaljerade skrivningar. Framförallt har kritik angående detta riktats mot regleringen av beskrivning av förmåga till räddningsinsats per olyckstyp, där remissversionen föreslog att vissa viktiga uppgifter skulle beskrivas per olyckstyp.

MSB instämmer i att vissa krav kan medföra detaljerade skrivningar. MSB behöver balansera syftet med ändringarna i lagstiftningen om att handlingsprogrammen ska bli mer konkreta och mer jämförbara med att handlingsprogrammen ska vara kommunens (politiska) styrdokument vilket kräver en viss övergripande nivå på skrivningarna. MSB har justerat vissa krav utifrån synpunkterna, främst genom att ange att uppgifter och resurser som särskilt krävs för att uppnå effekt kan beskrivas sammanfattningsvis.

Olyckstyper

I 3 kap. 8 § LSO anges att kommunerna i handlingsprogrammet ska beskriva sin förmåga till räddningsinsats till varje typ av olycka som kan inträffa i kommunen. MSB har i föreskrifterna angett sex olyckstyper som ska beskrivas, samt att kommunerna ska lägga till ytterligare olyckstyper utifrån lokala förhållanden.

Ett antal kommuner har anfört att det bör föreskrivas om en sjunde olyckstyp som antingen är ”nödständig person” alternativt en av undertyperna som finns i denna olyckstyp, nämligen ”själv mord/själv mords försök”. Motivet är att skadorna på liv och hälsa i denna grupp är stor.

Övervägande gjordes om det skulle föreskrivas om en olyckstyp som anknyter till ”nödständig person”, vilken innefattar ett flertal olika händelser såsom självmord eller självmords försök, fastklämd person etc. Det varierar i kommunerna hur räddningsinsatser till denna händelsestyp bedöms. Olika räddningstjänstorganisationer har olika utgångspunkter för sina ageranden vid självmordshändelser. Händelserna kan betraktas

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

som räddningstjänst enligt LSO, som sjukvårdsuppdrag eller hjälp till polis. Kriterierna för LSO kan också bedömas olika såväl vid utlarmning som efter ankomst till olycksplatsen. Vid samråd med representanter för de kommunala räddningstjänstorganisationerna framgår denna skillnad tydligt. Vissa kommuner har flertalet sådana uppdrag som de bedömer som räddningsinsatser medan andra kommuner inte har några sådana räddningsinsatser alls.

Det inryms inte enligt MSB:s mening i LSO att kommunen har en skyldighet att inleda en räddningsinsats vid varje självmord eller självmordsförsök. Varje sådan händelse är inte att se som en olycka enligt förarbetena till lagen. Dock kan det finnas händelser som kan bedömas uppfylla kriterierna för räddningstjänst.

Bedömningen gjordes att denna händelsetyp generellt sett inte på ett tydligt och entydigt sätt kan härledas till att kriterierna för räddningstjänst enligt 1 kap. 2 § LSO kan uppfyllas. Flera representanter för den kommunala räddningstjänsten har önskat en flexibilitet i att inkludera olyckstypen i handlingsprogrammet. ”Nödständig person” har därför inkluderats som exempel i de allmänna råden på olyckstyp som kommunen kan överväga att komplettera den föreskrivna listan med utifrån lokala förhållanden. Kriterierna för räddningstjänst behöver dock vara uppfyllda för det som beskrivs i handlingsprogrammen.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Förslag har inkommit om att lyfta ut de beskrivningar som handlar om räddningstjänst under höjd beredskap, antingen till ett eget kapitel eller helt och hållet ut från det föreskrivna innehållet. I utkastet som remitterades föreskrevs att förhållandena under höjd beredskap skulle beskrivas sida vid sida med de fredstida förhållandena. I kapitlet ”Räddningstjänst under höjd beredskap” skulle enbart de för kommunerna tillkommande uppgifterna under höjd beredskap enligt 8 kap. 2§ LSO beskrivas.

MSB har övervägt båda förslagen. Då det är ett lagkrav enligt LSO ser inte MSB möjlighet att exkludera frågan. MSB ser också en fördel med att låta kravet på att beskrivningarna för höjd beredskap är integrerade med beskrivningarna för fredstida förhållanden kvarstå. I dagsläget är förmågan under höjd beredskap under utveckling och grundar sig på och utgörs i stort på förmågan i fredstid. MSB har därmed inte gjort ändringar i enlighet med remissvaren.

Insatstid och brandvattenförsörjning

I remissvaren har flertalet kommuner lyft fram behovet av att förutom responstiden även inkludera insatstiden utifrån att denna nämns i Boverkets byggregler. Det finns olika tidsmått som är intressanta i räddningstjänstsammanhang. Larmkedjan kan anses börja med att den drabbade eller någon annan ringer till 112 och denna kedja kan anses vara avslutad när någon form av kommunal räddningsresurs är på plats och påbörjar skadeavhjälpanande åtgärder. Responstid och insatstid beskriver olika delar av denna larmkedja och börjar respektive slutar vid olika tidpunkter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Boverkets byggregler har idag skrivningar utifrån räddningstjänstens insatstid som gäller hur snabbt räddningstjänsten kan påbörja fönsterutrymning från en byggnad, som en del i byggnadens brandskydd. Detta har efter remissen inkluderats under beskrivningarna per olyckstyp, för olyckstypen brand i byggnad. Det har dock gjorts en justering till att tiden som efterfrågas startar när larm inkommer till 112 istället som det tidigare har varit utifrån praxis när räddningstjänstorganisationen har fått larmet. Vi har således inkluderat larmbehandlingstiden och bedömer att detta blir mer relevant ur den drabbades perspektiv. I det allmänna rådet råder MSB kommunerna att uttrycka den efterfrågade tiden på ett sådant sätt att även den tid som Boverket efterfrågar kan utläsas.

Ett annat område som flera kommuner önskat ska inkluderas under förmåga till räddningsinsats är behovet av en tillräcklig brandvattenförsörjning. Detta har beaktats och finns numera inkluderat.

Olycksundersökningar

I remissvaren framkom synpunkter om att en av punkterna under Styrning av skydd mot olyckor istället borde lyftas ut till ett eget, avslutande kapitel. Punkten handlade om uppföljning, utvärdering och olycksundersökningar av genomförda räddningsinsatser. MSB har beaktat synpunkterna efter en avstämning angående frågan i referensgruppen. Ett nytt avslutande kapitel har lagts före bilagorna, där kommunen ska beskriva sin uppföljning och utvärdering inklusive sitt arbete med olycksundersökningar. I propositionen lyfts olycksundersökningar, lärande och systematik i kommunernas arbete fram som ett viktigt utvecklingsområde, vilket stärker MSB till att lyfta fram området på detta sätt.

Stöd till föreskrifterna

Flera kommuner har i remissvaren lyft fram att den tillhörande handboken ger god vägledning och att visst stöd med fördel kan läggas som allmänna råd för att underlätta för kommunerna att tillämpa föreskrifterna utan handboken. MSB instämmer i att föreskrifterna behöver kunna stå för sig själva och har utvecklat delar av skrivningarna och också ett antal delar i de allmänna råden. Det är även flera kommuner som i remissvaren påtalar de behov de ser att få ytterligare stöd från MSB i vissa av verksamhetsfrågorna som ska beskrivas i handlingsprogrammen. Det gäller framförallt inom risk, värdering och förmåga till räddningsinsats.

Sammanfattningsvis

MSB anser att remissvaren i stor utsträckning har bidragit till att förbättra föreskrifterna och de allmänna råden. MSB har framförallt utifrån remissvaren förtydligat ett antal skrivningar och justerat regleringen så att beskrivningarna i kommunernas handlingsprogram hamnar på en övergripande nivå, i enlighet med remissinstanserna önskemål och synpunkter. Vi noterar även kommunerna i stort är positiva till regleringen men önskar stöd även fortsättningsvis i arbetet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984